

ONTWERPBESLUIT WILLINKS WEUST

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 387);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Willinks Weust**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
 - H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
 - H5130 *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
 - H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
 - H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
 - H9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion betuli*
 - H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje):
 - H1166 Kamsalamander

Artikel 2

1. De aanwijzing, bedoeld in artikel 1, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uitmaakt van dit besluit.
2. De in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormt het Natura2000-gebied **Willinks Weust**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

3. De instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, heeft mede betrekking op de instandhouding van het volgende habitattype, anders dan vereist ingevolge de richtlijn, bedoeld in artikel 1 :
H7230 Alkalisch laagveen
Dit betreft een habitattype opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206). Prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje.

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Oost van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER. Terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Willinks Weust bij de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Willinks Weust aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Het aangewezen gebied vormt het Natura2000-gebied Willinks Weust, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Habitatrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmonument voor een deel van het Natura2000-gebied welke bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING HABITATRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Willinks Weust aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Willinks Weust" en onder nummer NL2003051 is geplaatst op de van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor één prioritair habitatype in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Dit Habitatrichtlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura2000-gebied Willinks Weust (landelijk gebiedsnummer 62). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitatypes en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden.

De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitatypes en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitatypes en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt de status van de volgende natuurmonumenten¹ bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a. In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Willink's Weust en Heksenbos is aangewezen op 21 juni 1988 onder nummer NMF/N88-6013, bekendmaking Staatscourant 1988/128.

Het staatsnatuurmonument Willink's Weust en Heksenbos is aangewezen op 21 juni 1988 onder nummer NMF/N88-6014, bekendmaking Staatscourant 1988/128.

Het Natura2000-gebied Willinks Weust ligt in de provincie Gelderland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Winterswijk.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Willinks Weust is een afwisselend en kleinschalig gebied. De ondergrond bestaat uit Muschelkalk afgedekt met lemig zand en keileem. Het grondwater stagneert op de schelpkalk, zodat een gedifferentieerd patroon van vocht- en kalkgradiënten bestaat. In het gebied komen soortenrijke loofbossen op natte tot vochtige bodems voor, die voor een groot deel bestaan uit eiken-haagbeukenbossen en oude eikenbossen. Op de moerassige en zandige bodem groeit vochtige ruigte en wilgenstruweel. Verder zijn er diverse schraallanden, waaronder blauwgraslanden en heischrale graslanden aanwezig.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Willinks Weust behoort tot het Natura2000-landschap 'Hogere zandgronden'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Willinks Weust is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing nieuwe natuur die noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.²

¹ Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

² Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing is op de bijbehorende kaart aangegeven. Het Natura2000-gebied omvat het gelijknamige bos- en natuurgebied met aangrenzende percelen met inbegrip van de verlaten steengroeve aan de Steengroeveweg ten oosten van Winterswijk.

Het voormalige beschermd en staatsnatuurmonument Willink's Weust en Heksenbos heeft een omvang van 31 ha en valt geheel binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied Willinks Weust. De begrenzing van deze natuurmonumenten is apart op de kaart aangegeven.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op een technisch punt verbeterd:

De begrenzing is afgestemd op die van de voormalige natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Habitatrichtlijngebied vallen.

Aan het gemelde Habitatrichtlijngebied zijn verder enkele deelgebieden toegevoegd, zulks in overeenstemming met de provinciale natuurgebiedsplannen. Deze uitbreiding is noodzakelijk om aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied te kunnen voldoen. In deze deelgebieden zijn de a-biotische voorwaarden voor een op termijn succesvolle realisatie van het betreffende instandhoudingsdoel aanwezig.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea toegelicht.

Verder is de begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) uitgebreid met enkele percelen nieuwe natuur aan de oostzijde (18 ha) teneinde de hydrologie van het gebied op orde te krijgen met name ten behoeve van Eiken-haagbeukenbos (*hogere zandgronden*) subtype A (H9160_A). Uitbreiding met nieuwe en bestaande natuur aan westzijde van het gebied (5 ha) ten behoeve uitbreiding van het habitattypen Blauwgraslanden (H6410). Uitbreiding met enkele door Bureau Beheer Landbouwgronden verworven „natte“ percelen aan de zuidzijde (4,5 ha) van belang voor het op orde krijgen van de hydrologie van het gebied.

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 67 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind door middel van een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”. Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige heiden, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A).
Toelichting	Het habitatype vochtige heiden, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A) komt op enkele plekje voor in gegraven putjes.

- H5130** ***Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland**
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit jeneverbesstruwelen
Toelichting Het gaat in dit gebied om de plantengemeenschap van hondsroos en jeneverbes (*Roso-Juniperetum*) behorend tot het verbond van sleedoorn en meidoorn (*Carpino-Prunion*), die in Nederland slechts op drie plekken in goede kwaliteit voorkomt, waaronder in Willinks Weust.
- H6230** ***Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)**
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting Het habitatype heischrale graslanden komt in een kleinschalige gradiënt met andere habitatypes voor. Het type verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. De inschatting is dat er geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn.
- H6410** **Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)**
Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
Toelichting Het voorkomen van het habitatype blauwgraslanden in Willinks Weust is het enige voorbeeld in ons land dat een overgang laat zien van het (atlantische) verbond van biezenknoppen en pijpenstrootje (*Junco-Molinion*) naar het (continentale) blauwgrasland (*Eu-Molinion*), zoals blijkt uit het ontbreken van spaanse ruiter. In terreindelen aan de zuidkant zijn mogelijkheden voor uitbreiding. Het gebied levert een zeer grote bijdrage aan het landelijk doel door de bijzondere kwaliteit; met als opvallende soort karwijkervel.
- H9160** **Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion betuli***
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit eiken-haagbeukenbossen, *hogere zandgronden* (subtype A).
Toelichting De aanwezige, gevarieerde bossen van de eiken-haagbeukenbossen, *hogere zandgronden* (subtype A) behoren tot de beste en meest soortenrijke voorbeelden van dit bostype buiten Zuid-Limburg, met onder meer heekruid. Het type komt in het gebied voor op muschelkalk, hierdoor lijkt de vegetatie in het gebied sterk op de voorkomens in Zuid-Limburg. Bovendien komt in het bos de enige wilde populatie van de soort taxus voor. Landelijk verkeert dit subtype in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Door het ouder worden van het bos vermindert de lichtinval. Verbetering van structuur is gewenst.
- H9190** **Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur***
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting Het habitatype oude eikenbossen komt in kleine stukken voor in het zuidwesten van gebied.

4.4 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II)

H1166 Kamsalamander

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kamsalamander is bekend van poelen in de oude groeve en het omliggende boerenland. De soort komt in een brede ring rondom Winterswijk voor. Het leefgebied betreft grotendeels kleinschalig agrarisch gebied dat buiten de Natura2000-gebieden ligt. Willinks Weust zelf draagt in beperkte mate bij aan de grote metapopulatie, het herbergt met name geschikt landhabitat. Voor de populatie in het Natura2000-gebied is de verbinding met de populaties in de omgeving dan ook belangrijk.

4.5 Complementaire doelen

De instandhoudingdoelstelling van het Habitatrictlijngebied heeft mede betrekking op een of meer complementaire doelen die voor bepaalde habitattypen en (vogel)soorten zijn gesteld. De rechtsgrondslag voor complementaire doelen is artikel 10a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Het betreft ten eerste vogelsoorten die in het gebied voorkomen, maar het betreffende gebied is niet als Vogelrichtlijngebied aangewezen. Dit betreft uitsluitend vogelsoorten die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ten tweede gaat het om habitattypen en soorten (van bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn) die nog niet in het gebied voorkomen en die op landelijke schaal in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren, maar waarvoor in het onderhavige gebied goede kansen aanwezig zijn voor ontwikkeling of vestiging.

De reden dat voor complementaire doelen is gekozen, is dat daarmee binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage wordt geleverd aan de realisering van de landelijke doelen voor de betreffende habitattypen en soort(en). Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar het Natura 2000 Doelendocument (paragraaf 3.3).

In dit geval geldt het complementaire doel:

H7230 Alkalisch laagveen

Doel Uitbreiding oppervlakte en ontwikkeling kwaliteit.

Toelichting Het habitatype kalkmoerassen is in 1936 voor het laatst waargenomen en daarna door ontginning verdwenen. Er zijn echter plannen voor natuurontwikkeling op locaties die abiotisch kansrijk zijn (op plekken waar de muschelkalk dagzoomt en water stagneert) voor terugkeer van het habitatype, terwijl ook relictpopulaties van de samenstellende soorten nog aanwezig zijn in het gebied.

4.6 Beschermd natuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Willinks Weust omvat een beschermd natuurmonument³, namelijk Willink's Weust en Heksenbos. Verder omvat het Natura2000-gebied een (voormalig) staatsnatuurmonument, genaamd Willink's Weust en Heksenbos (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen

³ Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage A).

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

21 juni 1988

No. NMF/N88-6013

Dir.-Gen. Landelijke
Gebieden en Kwaliteitszorg
Directie Natuur, Milieu en
Faunabeheer

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied, te noemen "Willink's Weust en Heksenbos", gelegen in de gemeente Winterswijk, voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis, en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit een als beschermd natuurmonument en een als staatsnatuurmonument aan te wijzen deel;

dat de als beschermd en staatsnatuurmonument aan te wijzen delen een onderdeel vormen van het "Plateau van Winterswijk" en in geologisch, geomorfologisch en biologisch opzicht één samenhangend geheel vormen;

dat het als beschermd natuurmonument aan te wijzen deel bestaat uit loofbos waaronder hakhout, alsmede enkele percelen (schraal)grasland;

dat in het gehele natuurmonument de zogeheten Muschelkalk (schelpkalk) lokaal aan de oppervlakte komt;

dat het natuurmonument niet alleen door de daaruit volgende grote afwisseling tussen kalkrijk en kalkarm, maar bovendien door de grote verschillen tussen droog en vochtig zand en leem substraat, gekenmerkt wordt door een grote afwisseling in gradiëntsituaties op micro-niveau;

dat deze afwisseling in gradiëntsituaties heeft geleid tot een grote verscheidenheid aan plantengemeenschappen waarvan een aantal minder algemene tot zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het gebied faunistisch met name van belang is voor zeldzame vlindersoorten, alsmede voor diverse soorten amfibieën;

dat het natuurmonument ook uit een oogpunt van natuurschoon van betekenis is gezien zijn ligging en zijn grote afwisseling in vegetatietypen;

- Overwegende -

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen de hierboven genoemde waarden moeten worden verstaan, maar ook de hydrologische gesteldheid, de opbouw van het bodemprofiel, alsmede de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 22 juni 1987, No. NMF/N87-4722, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van het gebied "Willink's Weust en Heksenbos";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Gelderland ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

BESLUIT:

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied, bekend onder de naam "Willink's Weust en Heksenbos", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Winterswijk, sectie C nummers 999 gedeeltelijk, 1000, 1001, 1002, 1006, 1007, 1008, 1012, 2676 gedeeltelijk, 2768, 2769, 2871, 4159 gedeeltelijk, 4169, 4171, 4172, 4173, 4174, 4175 en 4176, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN110/SN65.
- II. Bij deze aanwijzing gaat een toelichting, die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

's-Gravenhage, 21 juni 1988

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,
Voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING BEHORENDE BIJ BESCHIKKING NMF/N88-6013

1. Inleiding

Het natuurmonument "Willink's Weust en Heksenbos" is gelegen op het plateau van Winterswijk in de gelijknamige gemeente en bestaat uit een als staatsnatuurmonument (19 ha) en een als beschermd natuurmonument (11 ha) aangewezen deel.

Het natuurmonument bestaat grotendeels uit loofbos. Vanwege de Middeneuropese klimaatsomstandigheden en de grote afwisseling tussen kalkarm en kalkrijk en droog en vochtig kent het gebied een grote botanische rijkdom.

Met de onderhavige beschikking wordt aangewezen als beschermd natuurmonument het gedeelte dat niet eigendom is van de Staat. Het gedeelte dat eigendom is van de Staat is aangewezen als staatsnatuurmonument.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon

Op het plateau van Winterswijk komt, evenals in Zuid Limburg, op een aantal plaatsen gesteente ouder dan het pleistoceen aan de oppervlakte, namelijk Muschelkalk, ook wel schelpkalk genoemd. Op de schelpkalklaag, die op een wisselende diepte ligt, bevindt zich een laag keileem. Het grondwater stagneert op de schelpkalk, zodat een gedifferentieerd patroon van vocht- en kalkgradiënten is ontstaan. Het gebied heeft een sterk wisselende bodemstructuur, dat globaal varieert van hoger gelegen kalkrijke lemige dekzandbodems tot lager gelegen, min of meer vochtige en lokaal moerassige bodems.

Als gevolg van de variatie in het abiotisch milieu vertoont de vegetatie van het beschermd natuurmonument een grote verscheidenheid.

Ongeveer de helft van het loofbos bestaat uit min of meer vochtige Elzenhakhout en Berkenbroekbos met plantesoorten als Moerasspirea, Wederik, IJle zegge, Kale jonker, Leverkruid, Pitrus, Framboos, Gewoon glidkruid, Egelboterbloem, Kleine valeriaan, Melkeppe, Watermunt, Glad walstro en Moeraswalstro. Opvallend is het voorkomen van Hazelaar in de struiketage, hetgeen duidt op een rijker bodemtype. Hier en daar staan enkele naaldbomen, waaronder enkele zeer oude Grove dennen, alsmede Amerikaanse eik en Vogelkers. De open plekken in dit loofbosgedeelte zijn opvallend rijk begroeid met Kleine valeriaan. Het oostelijk deel is in floristische en vegetatiekundig opzicht het meest waardevolle deel en heeft duidelijk kenmerken van het Elzen-Essen-onderverbond en het Eiken-Haagbeukenverbond. De kalklaag ligt op afwisselende diepten, hetgeen aan de vegetaties te herkennen is.

De volgende minder algemene en zeldzame plantesoorten worden aangetroffen: Slanke sleutelbloem, Heelkruid, Heksenkruid, Gulden roede, Meidoorn, Sleedoorn, Gulden boterbloem en Bosanemoon. In de struiketage komt de Hazelaar veel voor, afgewisseld met Haagbeuk.

Op de overgangen tussen bos en de open stukken zijn mantelgezelschappen aanwezig met Sleedoorn.

Op een open plek in het bos is op de moerassige tot zandige, vochtige bodem een rijk ontwikkelde ruigtekruidenvegetatie aanwezig met Leverkruid, Gele lis, Riet, Kale jonker, Wateraardbei, alsmede Wilgenstruweel.

In het oosten en westen van het beschermd natuurmonument liggen twee struikjes grasland die een integrerend onderdeel vormen van het als staatsnatuurmonument en beschermd natuurmonument aangewezen gebied.

In entomologisch opzicht is het gebied zeer waardevol door het voorkomen van een groot aantal minder algemene tot zeldzame vlindersoorten, kevers en libellen. Van de vlinders kunnen genoemd worden Bruine vuurvlinder, Gehakelde aurelia, Landkaartje, Heideblauwtje, Icarusblauwtje, Bruin blauwtje, Kleine ijsvogelvlinder, Bontzandoogje en Heidevlinder.

Het voorkomen van de Hazelworm, de Vuursalamander, de Kleine watersalamander en de Rugstreeppad maken dat het gebied ook herpetologisch van betekenis is. Als broedgebied is het natuurmonument van belang voor de Kneu en de Goudvink.

In het gebied kunnen voorts de Haas, Ree, Eekhoorn, Wezel en Hermelijn worden aangetroffen.

Het natuurmonument is door zijn grote afwisseling en karakteristieke kleinschaligheid van belang uit een oogpunt van natuurschoon.

3. Begrenzing

De begrenzing van het gehele natuurmonument (zowel het als beschermd en het als staatsnatuurmonument aangewezen deel) is bepaald aan de hand van de aanwezige natuurwetenschappelijke waarden. In het noordwesten grenst het natuurmonument aan de steengroeve, vervolgens loopt de grens langs de steengroeveweg en buigt bij de onverharde weg naar het zuiden, langs de bosrand en de houtwallen, en verder langs het onverharde pad in het westen tot aan de steengroeve.

Voor de exacte begrenzing van het beschermd natuurmonument wordt verwezen naar de opsomming van de kadastrale percelen in de beschikking en naar de bij de beschikking behorende kaart BN0110/SN65.

4. Bescherming krachtens andere instrumenten

Volgens het vigerende streekplan Oost-Gelderland is het onderhavige gebied op de bijbehorende plankaart gedeeltelijk aangeduid als "Landelijk Gebied I" (natuur- en bosgebieden met zeer grote natuurwetenschappelijke waarden) en gedeeltelijk als "Landelijk Gebied II" (agrarisch gebied met natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden).

Volgens het in voorbereiding zijnde ontwerp herziening streekplan Oost-Gelderland, dient voor het gebied van Winterswijk het beleid gericht te zijn op het behoud van het kleinschalige karakter, op het behoud van de natuurwaarden, op voortzetting van een daarmee verweven agrarisch en bosbouwkundig gebruik, alsmede op bevordering van recreatief gebruik.

Volgens het vigerende Plan in Hoofdzaken van de gemeente Winterswijk, goedgekeurd door het College van Gedeputeerde Staten in Gelderland op 8 maart 1961, is het gebied, waarvoor een aanwijzing in overweging is genomen, grotendeels bestemd tot Natuurgebied. Op deze gronden is geen bebouwing toegestaan. Het meest westelijk gelegen perceel is bestemd tot Agrarische Grond. Bij Koninklijk Besluit d.d. 1 juli 1985 is aan het gehele bestemmingsplan Buitengebied (1975) goedkeuring onthouden. Volgens dit bestemmingsplan waren de betrokken gronden gedeeltelijk bestemd tot "Natuurgebied" en gedeeltelijk tot "Agrarisch Productiegebied C van grote landschapelijke waarde". Het op 8 augustus 1974 door de Raad van de gemeente Winterswijk genomen voorbereidingsbesluit heeft nog steeds rechtskracht, onder meer voor het onderhavige gebied.

De bescherming van genoemd Plan in Hoofdzaken van de gemeente Winterswijk beperkt zich nagenoeg tot bouwactiviteiten, terwijl krachtens het voorbereidingsbesluit enige ruimtelijk relevante handelingen vergunningplichtig zijn gesteld.

Deze bestemmingsregelingen bieden weliswaar bescherming, maar deze bescherming beperkt zich tot enkele ruimtelijk relevante handelingen terwijl andere ruimtelijk relevante handelingen

alsmede overige handelingen van invloed kunnen zijn op de waarden van het natuurmonument. Bovendien biedt het bestemmingsplan in tegenstelling tot de Natuurbeschermingswet geen mogelijkheid om het beheer te regelen. Toepassing van de Natuurbeschermingswet opent via artikel 14 de mogelijkheid om het beheer middels een beheersplan te regelen.

5. Gebruik en rechtsgevolgen

Gebruik en beheer

Het huidige gebruik van het bos is zeer extensief, dat wil zeggen dat in de bosopstand nauwelijks of niet ingegrepen wordt. De twee in het gebied liggende graslandjes kadastraal bekend gemeente Winterswijk, sectie C, nr. 4159 ged. en nr. 1012 worden geëxploiteerd ten behoeve van het agrarisch bedrijf.

Het tweede perceel is in 1986 gescheurd en opnieuw ingezaaid. Het genot van de jacht is verhuurd aan de vaste gebruiker van het natuurmonument.

Door toepassing van de Natuurbeschermingwet is het niet alleen mogelijk het behoud van het huidige natuurschoon en de natuurwetenschappelijke waarden te waarborgen, maar kan eveneens het beheer in het onderhavige gebied zodanig worden bijgestuurd, dat deze waarden verder worden ontwikkeld.

In de volgende paragrafen zal worden aangegeven op welke wijze instandhouding en ontwikkeling kan worden gerealiseerd door middel van de rechtsgevolgen van de aanwijzing.

Rechtsgevolgen ex artikel 12

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning handelingen te verrichten of te gedogen die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument.

Onder de werking van dit artikel vallen niet alleen schadelijke handelingen die binnen het natuurmonument worden verricht maar ook handelingen die buiten het natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden van het natuurmonument. Hierbij moet met name gedacht worden aan handelingen die de waterhuishouding beïnvloeden.

Voor het overige zal de aanwijzing geen merkbare invloed hebben op de huidige bedrijfsvoering van de aanliggende landbouwbedrijven en de aangrenzende kalksteengroeven.

In het algemeen kan gesteld worden dat het huidig gebruik zoals dat plaatsvindt door de eigenaar en de gebruiker geen schadelijke effecten als bedoeld in artikel 12 veroorzaakt en derhalve niet aan vergunning is gebonden.

Hoewel het moeilijk is om van te voren exact aan te geven welke handelingen al dan niet schadelijk zullen zijn en derhalve vergunningsplichtig, wordt om de gedachten enigszins te bepalen hierna een aantal handelingen opgesomd waarvoor gelet op de daarvan te verwachten gevolgen een vergunning aangevraagd moet worden. Deze lijst is niet volledig.

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- Plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voertuigen, caravans, kampeerauto's of tenten;
- Planten van bomen of struiken;
- Vellen, rooien, snoeien, kappen, branden of anderszins beschadigen van hout- of struikgewas;
- Berijden of stallen van voertuigen en bromfietsen anders dan voor het agrarisch en bosbouwkundig gebruik;
- Beoefenen van buitensport (motorsport, model vliegtuigsport, fietscross, countrycross, houden van wedstrijden of racen met motorrijtuigen of bromfietsen);
- Leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse constructies, installaties of apparatuur;
- Opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of producten;
- Aanleggen of verharderen van wegen, paden, bodem of parkeergelegenheden of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- Ontgronden, bodem verlagen, ophogen en egaliseren;
- Handelingen, welke wijziging van de waterhuishouding of (grond)waterstand beogen, ten gevolge hebben of ten gevolge kunnen hebben, zoals het graven, verbreden, verdiepen, verleggen of dichten van watergangen, of het aanleggen van kunstwerken;
- Aanleg van drains, plassen of vijvers, of het vergroten of dichten daarvan;
- Verrichten van handelingen, welke wijziging of intensivering van het bestaande bodemgebruik beogen of ten gevolge (kunnen) hebben;
- Scheuren en/of fraisen, of diepploegen van grasland of andere verstoringen van het bodemprofiel, ontginnen van moerassige laagten of van bos;
- Het gebruik van bestrijdingsmiddelen, groei- of stoorstoffen en van organische of anorganische meststoffen;
- Het beweiden van bos;
- Begrazing met paarden;
- Aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen, zoals caravan- of kampeerterreinen, lig- of speelweide, lig- of speelstrand, picknickplaatsen, dagcampings, enz.;

Geen vergunning is vereist voor handelingen, die thans door de eigenaar en de gebruiker in het kader van het huidige, agrarische gebruik van het grasland worden verricht. Evenmin is vergunning vereist voor het beoefenen van de jacht, mits de jachtdruk niet verhoogd wordt.

Het uitvoeren van normale onderhoudswerkzaamheden aan de Vassenveldsebeek en de Afwatering van de Bekeringswieste is niet vergunningplichtig. Het gaat hierbij in casu om het 2 x per jaar schonen en het 1 x per 5 à 10 jaar op diepte brengen van genoemde watergangen.

Handelingen die intensivering van het hiervoor genoemd gebruik en onderhoud tot gevolg (kunnen) hebben zijn echter wel vergunningplichtig.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief aan de Minister van Landbouw en Visserij te geschieden.

Omdat het in het praktijk voor betrokkenen vaak moeilijk is te beoordelen of in een bepaald geval een vergunning verplicht is, wordt dringend aangeraden daarbij de hulp van consulent Natuur, Milieu en Faunabeheer in te roepen.

Rechtsgevolgen ex artikel 6

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar en gebruiker en hun huisgenoten.

Zo is het op grond van dit artikel bijvoorbeeld verboden eieren te rapen of honden los te laten lopen in het gebied. Overigens is het gebied niet vrij toegankelijk voor wandelaars.

Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

Volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan de Minister in overeenstemming met de eigenaar en de gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan vaststellen, dat het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel heeft. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet is voor in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument.

Aan de betrokkenen kan een vergoeding worden toegekend voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten of lasten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

Het ligt in de bedoeling om de totstandkoming van een beheersplan voor het onderhavige gebied te bevorderen. De uitgangspunten daarvoor zijn de volgende.

Het is onder meer gewenst, dat exoten en naaldbomen, met uitzondering van Jeneverbos en Taxus, geleidelijk worden vervangen door inheemse loofhoutsoorten. Overwogen kan worden het periodieke beheer van het opgaande loofbos te beperken tot dunningen op zeer kleine schaal en het elzenhakhout op experimentele schaal opnieuw in cultuur te nemen. De ruigtekruidenvegetatie op de open plaats in het opgaand loofbos zou jaarlijks gemaaid kunnen worden, het maaisel dient te worden afgevoerd. De randen van deze open plaats dienen ongemaaid te blijven. Het is wenselijk dat de graslandjes door middel van een extensief beheer worden verschaald.

6. Inlichtingen

De Consulent Natuur, Milieu en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw en Visserij is gaarne bereid alle gewenste inlichtingen te verstrekken. Het kantoor van de Consulent in de provincie Gelderland is gevestigd te Arnhem, Rosendaalsestraat 64, 6824 CM ARNHEM, Postbus 9079, 6800 ED ARNHEM, telefoon 085-579111.

Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer
nmf17

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

21 juni 1988

No. NMF/N88-6014

Dir.-Gen. Landelijke
Gebieden en Kwaliteitszorg
Directie Natuur, Milieu en
Faunabeheer

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied, te noemen "Willink's Weust en Heksenbos", van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van Winterswijk en Gedeputeerde Staten van Gelderland;

Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van voornoemde wet;

BESLUIT:

Het op de bij deze beschikking behorende kaart SN65/BN110 met een arcering aangegeven gedeelte van "Willink's Weust en Heksenbos" wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

's-Gravenhage, 21 juni 1988

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,
Voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL,

1. Inleiding

Het natuurmonument "Willink's Weust en Heksenbos" is gelegen op het plateau van Winterswijk in de gelijknamige gemeente en bestaat uit een als staatsnatuurmonument (19 ha) en een als beschermd natuurmonument (11 ha) aangewezen deel.

Het natuurmonument bestaat grotendeels uit loofbos. Vanwege de Middeneuropese klimaatsomstandigheden en de grote afwisseling tussen kalkarm en kalkrijk en droog en vochtig kent het gebied een grote botanische rijkdom.

Met de onderhavige beschikking wordt het gedeelte dat het eigendom is van de Staat, aangewezen als staatsnatuurmonument. Het gedeelte dat niet in eigendom is van de Staat is aangewezen als beschermd natuurmonument.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon

Op het plateau van Winterswijk komt, evenals in Zuid-Limburg, op een aantal plaatsen gesteente ouder dan het pleistoceen aan de oppervlakte, namelijk Muschelkalk, ook wel schelpkalk genoemd. Op de schelpkalklaag, die op een wisselende diepte ligt, bevindt zich een laag keileem. Het grondwater stagneert op de schelpkalk, waardoor een gedifferentieerd patroon van vocht- en kalkgradiënten is ontstaan. Het gebied heeft een sterk wisselende bodemstructuur, dat globaal varieert van hoger gelegen kalkrijke lemige bodems en drogere dekzandbodems tot lager gelegen, min of meer vochtige en lokaal moerassige bodems.

Als gevolg van de variatie in het abiotisch milieu vertoont de vegetatie van het beschermd natuurmonument een grote verscheidenheid. Een groot deel van het aangewezen gebied bestaat uit loofbos, een ander deel uit enige open vlakten met blauw grasland en leemheide.

Het loofbos is in vegetatiekundig opzicht goed ontwikkeld en soortenrijk. Het behoort tot het Eiken-Haagbeukenbos, merendeels van het droge type. Zomereik, Es en soms Haagbeuk wisselen elkaar af.

Op veel plekken komt Bosanemoon en Slanke sleutelbloem in grote getale voor. In dit bos worden als kenmerkende soorten aangetroffen de zeldzame Karwijselie, die nergens anders in ons land zo talrijk groeit als hier, en voorts Heelkruid, Boskorstteel, Boszegge en Grote Keverorchis. Verder kunnen Groot heksenkruid, Gelderse roos, Kamperfoelie, Bosandoorn, Gele dovenetel, Muursla, Kruipend zenegroen, Witte klaverzuring, Tweestijlige meidoorn, Taxus, Zoete kers en Kardinaalsmuts genoemd worden.

Het eigenlijke weust (weust betekent schraal land), is gelegen in het noordelijk deel van het aan te wijzen gebied.

Het bestaat voor een klein deel uit een soortenrijke pioniersbegroeiing op afgegraven kalkrijke leem met o.a. veel Klein hoefblad en verder Echt duizendguldenkruid, Gewone vleugeltjesbloem, Liggend hertshooi, Ruige leeuwetand, Karwijsolie en Gewoon bosviooltje. Voorts zijn er resten van blauw grasland te vinden met Pijpestro, Blauwe Knoop, Klokjesgentiaan, Parnassia, Blonde Zegge en Vlozegge, evenals een voedselrijk moerasje met een strooiselruigte-begroeiing onder meer bestaande uit Gewone wederik, Padderus, Koninginnekruid, Moerasspirea, Gele lis e.d.

Een groot deel wordt in beslag genomen door een zeer merkwaardige vochtige leemheide met veel Dophei en hier en daar Jeneverbes alleenstaand of in groepen. Op deze heide vinden we een fijnkorrelig patroon van gradiënten in kalkgehalte, leidende tot zeer merkwaardige soortencombinaties. Tussen en naast duidelijk als indicatoren van zure, kalkarme grond bekende soorten als Dopheide, Pijpestro, Rode bosbes en Tormentil, groeien uit uitgesproken kalkplanten als Driedistel (de enige groeiplaats behoudens enkele duinen, Zuid-Limburg en het Fluviatiel district) en vele andere in vochtige heide niet voor de hand liggende soorten zoals Zeegroene- en Blauwe zegge (soorten die elkaar gewoonlijk uitsluiten!), Fraai hershooi, Bosaardbei, Blonde zegge, Vlozegge, Kale jonker, Parnassia, Kruipend zenegroen, Gewone brunel, Geelhartje, Bevertjes en Karwijselie. Op de overgangen tussen bos en de open stukken zijn mantelgezelschappen aanwezig met Sleedoorn.

In entomologisch opzicht is het gebied zeer waardevol door het voorkomen van een groot aantal minder algemene tot zeldzame vlindersoorten, kevers en libellen. Van de vlinders kunnen genoemd worden Bruine vuurvlinder, Gehakkelde aurelia, Landkaartje, Heideblauwtje, Icarusblauwtje, Bruin blauwtje, Kleine ijsvogelvlinder, Bontzandoogje en Heidevlinder. Het voorkomen van de Hazelworm, de Vuursalamander, de Kleine watersalamander en de Rugstreeppad maken dat het gebied ook herpethologisch van betekenis is. Als broedgebied is het natuurmonument van belang voor de Kneu en de Goudvink. In het gebied kunnen voorts de Haas, Ree, Eekhoorn, Wezel en Hermelijn worden aangetroffen.

Het natuurmonument is door zijn grote afwisseling en karakteristieke kleinschaligheid van belang uit een oogpunt van natuurschoon.

3. Begrenzing

De begrenzing van het gehele natuurmonument (zowel beschermd als staatsnatuurmonument) is bepaald aan de hand van de aanwezige natuurwetenschappelijke waarden. In het noordwesten grenst het natuurmonument aan de steengroeve, vervolgens loopt de grens langs de steengroeveweg en buigt bij de onverharde weg naar het zuiden, langs de bosrand en de houtwallen, en verder langs het onverharde pad in het westen tot aan de steengroeve.

Voor de exacte begrenzing van het natuurmonument wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN110/SN65.

4. Beheer en rechtsgevolgen

Het beheer van het Staatsnatuurmonument is gericht op het behoud, en waar mogelijk herstel en ontwikkeling van de natuurwetenschappelijke betekenis. Het beheer wordt uitgevoerd door het Staatsbosbeheer op basis van het op 22 januari 1973 door de Directeur van het Staatsbosbeheer vastgestelde beheersplan voor de periode 1972-1982.

De belangrijkste elementen van het beheer worden gevormd door:

- Dunning van naaldhoutopstanden en verwijderen van exoten in loofbos.
- Vrijstelling van vochtige heideterreintjes.
- Jaarlijks maaien van schraalland en schraallandgewas afvoeren.
- Verschraling van grasland.

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar en gebruiker en hun huisgenoten. Zo is het op grond van dit artikel bijvoorbeeld verboden eieren te rapen of honden los te laten lopen in het gebied, Overigens is het gebied niet vrij toegankelijk voor wandelaars.